

СТАНОВИЩЕ

от

доц. Мариета Христова Рабохчийска,

доктор по международно право и международни отношения

в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование

3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление

3.3. Политически науки, научна специалност „Международни отношения“,

обявен в ДВ, бр. 61/2.08.2022 г.,

с кандидат гл. ас. д-р Мира Здравкова Кънева

1. Данни за конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.3 „Политически науки“, научна специалност „Международни отношения“ е обявен в ДВ, бр. 61 от 02.08.2022 г. за нуждите на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Със заповед № РД-38-486/05.08.2022 г. на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ съм определена за вътрешен член в състава на научното жури по конкурса. Съгласно протокол № 1/10.10.2022 г. от първото заседание на научното жури ми е възложено изготвянето на становище.

Документи за участие в конкурса е подал само един кандидат – гл. ас. д-р Мира Здравкова Кънева. В хода на процедурата или преди нея няма постъпили сигнали или доказано плагиатство в научните трудове на кандидатката. Тя е вписана в регистъра на академичния състав и защитените дисертационни трудове на НАЦИД. Д-р Кънева е представила необходимите справки (за изпълнение на минималните национални изисквания за научната област; за цитиранията; за оригиналните научни приноси), в съответствие с които, съгласно ПУРПНСЗАДСУ, научното жури оценява кандидатите.

2. Кратко представяне на участника в конкурса

Кандидатката д-р Мира Кънева е завършила Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, като получава магистърска степен по международни отношения през 2007 г. и по право през 2009 г. Зачислена е за докторант на самостоятелна подготовка в същия факултет с научен ръководител проф. д-р Пламен Пантев с тема на дисертационния труд: „Меката сила: новото измерение на силата в международните отношения през 21 век“,

който защитава през 2013 г. От 2010 г. заема длъжността асистент, а от 2014 г. – главен асистент по международни отношения. През 2016 г. има специализация като гост-изследовател в Центъра за миграция и гражданство към Френския институт за международни отношения в Париж. Член е на борда на директорите на Софийския форум за сигурност.

Личните ми впечатления от участника в конкурса по-специално във връзка с научните ѝ интереси и изследователски търсения датират от дипломната ѝ работа, посветена на новото измерение на силата в международните отношения през 21 век, чиято отлична рецензия представих през 2007 г. с препоръка за разработването на магистърската теза в дисертационен труд.

3. Оценка на преподавателската и друга дейност на участника в конкурса

В цялостната преценка по конкурс за заемането на академичната длъжност „доцент” в университет от съществено значение е преподавателският опит на кандидата, а той е сериозен и надхвърля изисквания преподавателски норматив. Справката за учебната заетост на Мира Кънева за последните три учебни години показва, че в Юридическия факултет на СУ тя води семинарни занятия по международни отношения, теория на международните отношения, теория на външната политика; лекции по теория на международните отношения и на външната политика, включително в рамките на магистърски програми. Подготвила е и чете лекционни курсове по „Теории за международните отношения“ и „Глобално развитие“ в специалност „Международни отношения“, както и по „Теоретични концепции за сигурността“ и „Човешка сигурност“ в магистърската програма „Международна сигурност“.

В качеството ѝ на научен ръководител д-р Кънева е подготвила няколко дипломанти по международна сигурност в ЮФ и по европейска културна дипломация и геополитика във ФКНФ, които успешно са защитили магистърски тези в разнообразни области.

Видно от приложената служебна бележка и от „Авторите“ – базата данни на СУ за научната дейност, гл. ас. Мира Кънева е участвала в редица конференции със секционни доклади, както и в университетски научни проекти, свързани с полето на изследователските ѝ интереси, като например върховенството на правото и ефективното прилагане на правото на Европейския съюз в България, предизвикателствата и перспективите пред българското участие в ООН, проблемът за „меката“ сила и центровете на силата в международните отношения.

Академичното развитие на гл. ас. д-р Мира Кънева до момента разкрива качествата ѝ на работоспособен преподавател със значителен опит, както и на изследовател с широта

на научните интереси, който надгражда професионалната си подготовка. Кандидатката е напълно подходяща за преподавателската длъжност, за която е обявен конкурсът.

4. Обща оценка на научната продукция, представена за участие в конкурса

За участие в конкурса кандидатката Мира Здравкова Кънева е посочила монографията *„Границите в международните отношения. Теоретични, нормативни и практически проблеми.* – София: ИК „Гутенберг“, 2022, 339 с., ISBN: 978-619-176-210-1; едно студийно изследване в обем от 94 страници; 6 студии и 13 статии, публикувани в сборници, поредици и списания. Четири от публикациите са на английски език, а две са публикувани в чужбина в колективни токове с българско редакторство.

Четири от представените за участие в конкурса научни публикации (2 студии и 2 статии) повтарят публикации, представени за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Те не могат да бъдат предмет на разглеждане в становището. Освен това в свое писмено заявление, направено до членовете на журито на 10.12.2022 г., кандидатката определя включването им за грешка. Това са:

- Проблемът за „меката“ сила в международните отношения и ролята ѝ във философията и практиката на политиката за сигурност на ЕС.– Във: Пантев, Пл. (съст.). Политиката за сигурност на Европейския съюз с опора на „меката“ сила: актуални проекции и проявления, потенциални възможности и зависимости. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2013, 9-78, ISBN: 978-954-07-3433-0;

- Публичната дипломация – прикрита или разкрита пропаганда? – Международни отношения, бр. 3, 2013, 73-92, ISSN (print): 0324-1092;

- Дихотомната природа на международния договор от гледна точка на международните преговори. – Норма, бр. 10, 2012, 29-44, ISSN (print): 1314-5126;

- Ограниченията в употребата на твърда сила в граничната категория на международната интервенция. – Съвременно право, бр. 2, 2013, 74-90, ISSN (print): 0861-1815.

Останалите научни публикации на кандидатката могат да бъдат систематизирани най-общо в четири взаимосвързани тематични направления:

- Проблемът за границите в теорията на международните отношения, изследван през призмата на школата на политическия реализъм, териториалността, идентичността и морала, суверенитета, свободата на движение, европейската бежанска криза (1 студийно изследване, 1 студия и 4 статии).
- Проблемът за меката сила в международните отношения (1 студия и 1 статия).

- Проблеми на сигурността в системата на международните отношения, разгледани от гледна точка на Хелзинкия процес, Западните Балкани, човешката сигурност и Европейския съюз като общност на несигурности (1 студия и 3 статии).
- Смесени проблеми на извънредността на държавите при кризи, върховенството на правото от перспективата на английската школа, глобалната регулативна роля на религията, външнополитическата роля на България след 1989 г.

Рецензираните трудове свидетелстват за продължаване и доразвиване на изследователските търсения на д-р Кънева, за последователност, систематичност и широта на научната ѝ дейност, за добро позициониране в българския научен дебат по въпросите на теоретичното осмисляне на границите, силата и сигурността. Всички публикации са от областта на теорията на международните отношения, на сигурността и на външната политика, за която е обявен конкурсът.

5. Оценка на съдържанието и приносите на монографичния труд

С оглед на по-краткия обем на становището и на факта, че представената монография изпълнява функциите на хабилитационен труд, акцентът при оценката на научната продукция ще бъде поставен именно върху книгата на д-р Кънева.

Представената за рецензиране монография е оригинален труд със съществен теоретичен принос, доколкото не ми е известно друго всеобхватно изследване в българската научна литература на проблема за границите.

Трудът е в обем от 301 страници същински текст с богат научен апарат под формата на 631 бележки под линия и е разработен въз основа на 564 източника. Тези данни сами по себе си разкриват добросъвестност, задълбоченост, осмисляне от страна на автора на разглеждания проблем. Предмет на изследване в монографията са теоретичните, нормативните и практическите аспекти на границите в международните отношения. Структурата на хабилитационния труд на д-р Мира Кънева е логична и е подчинена на проблемния подход, като първата глава анализира границите като концепция, втората ги разглежда като норма, а третата е посветена на граничните режими с фокус върху биополитическите, биометричните и имунополитическите разделителни линии в условията на миграционната и пандемичната кризи, което със сигурност може да се приеме за оригинален авторски принос.

Приемам представената от кандидатката справка за научните приноси в нейните публикации. Конкретно във връзка с монографията, считам, че успешно е защитила тезата си за идейно развитие на концепцията за границите, за поставени от тях нови етични дилеми и за връзката им с управлението на процеси от значение за сигурността от теоретична,

нормативна и емпирична гледна точка. Не приемам принос № 2 в представената справка, че „авторката избягва както да реабилитира традиционното значение за границите, така и да абсолютизира постструктуралистското разбиране за тях“, тъй като е разбираемо и очаквано в стремежа към научна обективност и балансиран научен подход.

Без да имам критични бележки по съдържанието на монографичния труд, който отговаря на изискванията за хабилитационен, мога да посоча някои интересни интерпретации в него – определянето на международна правителствена организация като Съвета на Европа като по-широка интеграционна рамка (с. 178), определянето на диференцираната интеграция, предложена от Лео Тиндемманс през 1976 г., като „бинарна (център – периферия)“ (с. 174); поставянето на различните модели за улесняване и задълбочаване на развитието на интеграционния процес (интеграцията *à la carte*, „Европа на две/няколко скорости“, концентричните кръгове и „Европа на променливата геометрия“) в контекста на регионализма като фактор, усложняващ управленските процеси в ЕС (с. 173), и на развитието с различни темпове на отделните региони (пространства) в ЕС от темпорална перспектива (с. 176). Авторката определя регионализма като политика, присъща на проспериращи конкурентни региони със „забежки“ към отделяне от централното управление.

6. Заключение

В заключение правя извод, че по тематични направления, съдържание и научни приноси представените и рецензирани публикации, както и преподавателската дейност на кандидатката са в обхвата на научната специалност, по която е обявен конкурсът, и отговарят на критериите за хабилитация, предвидени в Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за прилагането му.

На основание чл. 26, ал. 3 от ЗРАСРБ давам положителна оценка на кандидатурата на гл. ас. д-р Мира Здравкова Кънева за заемане на академичната длъжност „доцент“ по настоящия конкурс в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.3. Политически науки (Международни отношения) за нуждите на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

София,
22.12.2022 г.

Член на научното жури:
(доц. д-р Мариета Рабохчийска)